

UITVOERINGS AGENDA

2023-2026

INHOUD

Geen revolutie maar evolutie	5
Onze aanpak	6
Rotterdams WeerWoord	8
Wat hebben we al gedaan	10
Wat gaan we doen	11
Financiën	40

Uitvoeringsspoor 1

12

Nieuw vastgoed
klimaatadaptief ontwikkelen

Uitvoeringsspoor 2

18

Bestaand vastgoed *klimaatadaptief*
renoveren en verduurzamen

Uitvoeringsspoor 3

24

Buitenruimte
klimaatadaptief inrichten en beheren

Uitvoeringsspoor 4

30

Alle Rotterdammers *in beweging*
om klimaatadaptief te handelen.

Uitvoeringsspoor 5

36

Stedelijke transitie koppelen
klimaatadaptatie, energietransitie,
mobiliteits-transitie, biodiversiteit, circulariteit

“

**Met álle Rotterdammers samen onze stad
voorbereiden op een extremer klimaat,
zodat het er veilig en aangenaam wonen
en leven is, nu en in de toekomst.**

Klimaatverandering is één van de grootste uitdagingen waar de mensheid nu voor staat. Onderzoeksrapporten bevestigen keer op keer dat de planeet zich in een crisis bevindt, als het gaat om biodiversiteit en klimaat. Wat we nu en de komende jaren doen om ons aan te passen aan het veranderende klimaat, is noodzakelijk om de veranderingen af te remmen die al op gang zijn gekomen. Klimaatadaptatie – onze stad voorbereiden op de gevolgen van extremer weer – is noodzakelijk om te zorgen dat Rotterdam een veilige, groene, leefbare en aantrekkelijke stad blijft. Het treffen van klimaatadaptatieve maatregelen kost in verhouding een stuk minder dan wat het kost om schade achteraf te herstellen. Zo kan ruim 90% van de kosten worden vermeden door nu te investeren in adaptieve maatregelen.

GEEN REVOLUTIE, MAAR EVOLUTIE

Rotterdam ligt laag in de Nederlandse rivierdelta. Dit maakt onze stad bijzonder kwetsbaar voor de klimaatverandering. Deze klimaatverandering is al bezig. Dit gaat samen met een enorme afname van biodiversiteit: de verscheidenheid aan leven op aarde. Dit is het moment om in actie te komen om een fijne leefomgeving te behouden, voor nu én voor de toekomst. Een leefomgeving die het natuurlijke systeem respecteert. De uitdaging is om deze grote opgave klein, plaatsgebonden en concreet te maken en daarmee ook echt aan de slag te gaan. Wij zijn in Rotterdam al begonnen met het klimaat adaptief maken van de stad, met meer groen in de stad en met aandacht voor de biodiversiteit. Dit doen we op een slimme manier, waarbij we klimaatadaptatie koppelen aan andere opgaven in de stad. Klimaatadaptatie doe je buiten op straat, op onze pleinen en in je achtertuin! Onze stad aanpassen en groener maken doen we zowel in de publieke ruimte als in particulier gebied, maar vooral samen. Stap voor stap investeren we om onze stad te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. Op de lange termijn zijn de voordelen hiervan veel groter dan de kosten. Meer groen in de stad is ook nu al belangrijk voor bewoners. Tijdens de coronalockdowns zijn we bijvoorbeeld het groen in onze buurt meer gaan waarderen. Bovendien maakt een aantrekkelijke, gezonde stad meer economische ontwikkeling mogelijk. Het treffen van klimaatadaptatieve maatregelen en vergroening lonen op meerdere terreinen: voor de leefomgeving, voor de ecologie en voor de economie.

ONZE AANPAK

De Rotterdamse bodem als spons

We verminderen de waterbergingsopgave door in de publieke en particuliere ruimte verschillende vormen van waterberging te creëren, gecombineerd met zoveel mogelijk infiltratie van regenwater in de ondergrond. Zo verminderen we wateroverlast in de straat en zorgen we tegelijkertijd voor gelijkmatige grondwaterstanden en vermindering van paalrot. Door bij heftige buien regenwater op te vangen in regentonnen en buffers kunnen we het in droge tijden hergebruiken, onder andere om het groen water te geven.

Groen met meerwaarde voor de biodiversiteit

Veel Rotterdammers en de gemeente gaan voor extra groen in de stad. Want wonen in een groen Rotterdam is fijn. Het toevoegen van groen ziet er niet alleen mooi uit, maar zorgt daarnaast voor verkoeling, een betere infiltratie van regenwater in de bodem en het zuiveren van lucht en water. Een boom staat gelijk aan 10 airco's. Door bomen niet te dicht bij elkaar te plaatsen is er in de straat voldoende ruimte voor luchtcirculatie. Op kleine schaal is zelfs voedselproductie mogelijk. Meer inheemse plantensoorten in een nieuw groenvak zetten, kan al in een kort tijdsbestek grote ecologische voordelen opleveren en daarmee de biodiversiteit in onze stad vergroten.

Samen mét de Rotterdammer

We spelen in op de groene wensen van bewoners door de stoep, de straat of het buurtplein groener te maken. Voordat we die opnieuw inrichten, praten we met de mensen die er wonen. We moedigen hen aan om met elkaar de straat of buurt te vergroenen. Hierdoor ontstaat gedeeld eigenaarschap en vergroten we de sociale verbinding in de buurt. Door duurzame, kwalitatief goede materialen te gebruiken, door meer ruimte te maken voor verschillende gebruikers en door de omgeving 'eigenaar' te maken, ontstaat een prettiger leef- en verblijfsklimaat.

“
Voorkomen is beter dan dat het je overkomt

Een groene toekomst maak je samen

In het coalitieakkoord Eén stad is de ambitie geformuleerd om 20 hectare extra groen aan te leggen. Deze ambitie willen we bereiken door onder andere in minimaal 50 projecten klimaatadaptieve maatregelen te nemen, 40 ha bijenlandschap te creëren en tenminste 15 pleinen om te vormen tot groenblauwe oases in de stad.

Een groener Rotterdam

De afgelopen jaren hebben de programma's Rotterdam gaat voor Groen, Rotterdams WeerWoord, Biodiversiteit en Mobiliteit al nauw samengewerkt om projecten, plannen en uitvoering op elkaar af te stemmen. Deze samenwerking leidt tot een gezamenlijk werkprogramma onder de noemer "Groenagenda", dit werkprogramma wordt later dit jaar verwacht. Hiermee wordt stevig ingezet op het aanleggen van diverser groen en meer waterberging in de leefomgeving, het bieden van een kwaliteitsimpuls in de stenige stadswijken door te investeren in groenere straten en pleinen met meer ruimte voor fiets en voetganger, het maken van groenblauwe verbindingen, het aanleggen van nieuwe en het verbeteren van bestaande parken en het monitoren van de biodiversiteit.

Samen bereik je meer

De samenwerking vanuit een Groenagenda leidt tot een beter resultaat op straat, een eenduidige werkwijze en financiering die maatwerk mogelijk maakt. We sluiten zoveel mogelijk aan bij lopende of startende projecten en voegen daaraan standaard groene, klimaatadaptieve en biodiverse maatregelen toe.

ROTTERDAMS WEERWOORD

Het programma Rotterdams WeerWoord heeft als ambitie: met alle Rotterdammers samen onze stad voorbereiden op een extremer klimaat, zodat het er veilig en aangenaam wonen en leven is, nu en in de toekomst.

Deze ambitie sluit aan bij het Nationale Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Dit heeft tot doel dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Waterrobuust houdt in dat de openbare ruimte en de voor- en achtertuin op zo'n manier zijn ingericht dat de gevolgen van bijvoorbeeld hevige neerslag zo klein mogelijk blijven. De noodzaak van een programmatische aanpak volgde uit het urgentiedocument Rotterdams WeerWoord (kenmerk: 19bb11875).

Sinds de eerste Uitvoeringsagenda Rotterdams WeerWoord 2020-2022 in november 2020 is vastgesteld, zijn we op veel plekken in de stad aan de slag gegaan om Rotterdam voor te bereiden op extreme weergebeurtenissen. Voor deze nieuwe uitvoeringsagenda vormt het Programmakader WeerWoord 2030 (kenmerk: 22bb8758) de basis.

“
**De klimaatverandering versnelt,
dus moeten de maatregelen ter
voorkoming van de gevolgen
ook versnellen**

Programmakader WeerWoord 2030

In het Programmakader WeerWoord 2030 staat hoe we de Rotterdamse aanpak op het gebied van klimaatadaptatie verder gaan ontwikkelen. Het college van burgemeester en wethouders heeft dit document 20 december 2022 vastgesteld. Samen met deze uitvoeringsagenda beschrijft het programmakader onze prioriteiten voor de **zes klimaatthema's**: neerslag, hitte, droogte, bodemdaling, grondwater en overstroming.

Het programmakader biedt de gemeente, externe partijen (zoals de 3 Rotterdamse waterschappen en drinkwaterbedrijf Evides) en Rotterdammers manieren om de klimaatadaptatie tot 2030 aan te pakken. Zo zijn er voor de inhoudelijke klimaatthema's kaarten gemaakt. Hierop staat waar in de stad de grootste opgaven liggen (met name in de oude versteende stadswijken) en op welke manieren we die kunnen oplossen.

Daarnaast biedt het programmakader verdieping van de stedelijke klimaatopgaven en mogelijke oplossingen naar wijkniveau. Dit is gedaan voor alle Rotterdamse wijken. Hiervoor is de indeling van Wijk aan Zet gebruikt. Naast de stedelijke opgavekaarten geven deze klimaat-wijkaarten professionals informatie over de lokale klimaatopgaven en de oplossingsrichtingen die zij

kunnen toepassen in plannen voor de wijk. Ook verkent het programmakader voor de **4 uitvoeringssporen en koppeling stedelijke transities** van het Rotterdams WeerWoord de kansen op middellange termijn. Later in dit document worden we concreet hoe aan de 5 sporen (nieuw vastgoed, bestaand vastgoed, openbare ruimte, Rotterdammers in beweging en koppeling stedelijke transities) wordt gewerkt.

In het programmakader stellen we ook duidelijke **prioriteiten**. We focussen op opgaven en gebieden waar maatregelen de meeste effecten hebben en waar de grootste kansen liggen om deze samen met onze WeerWoord-partners uit te voeren. De oplossingsrichtingen die in kaart zijn gebracht, bepalen voor een groot deel de uiteindelijke prioritering van onze aanpak.

Tot slot hebben we een **toolkit** samengesteld met 276 klimaatadaptatieve maatregelen om met Rotterdammers, ondernemers, stadmakers en bedrijven uit te voeren in de wijken, buurten en projecten. De te nemen acties en maatregelen zullen door de tijd heen aangepast moeten worden aan uitkomsten van nieuw onderzoek, nieuwe weermodellen en de effecten van innovaties.

Uitvoeringsagenda 2023-2026

In deze uitvoeringsagenda staat de volgende vraag centraal:

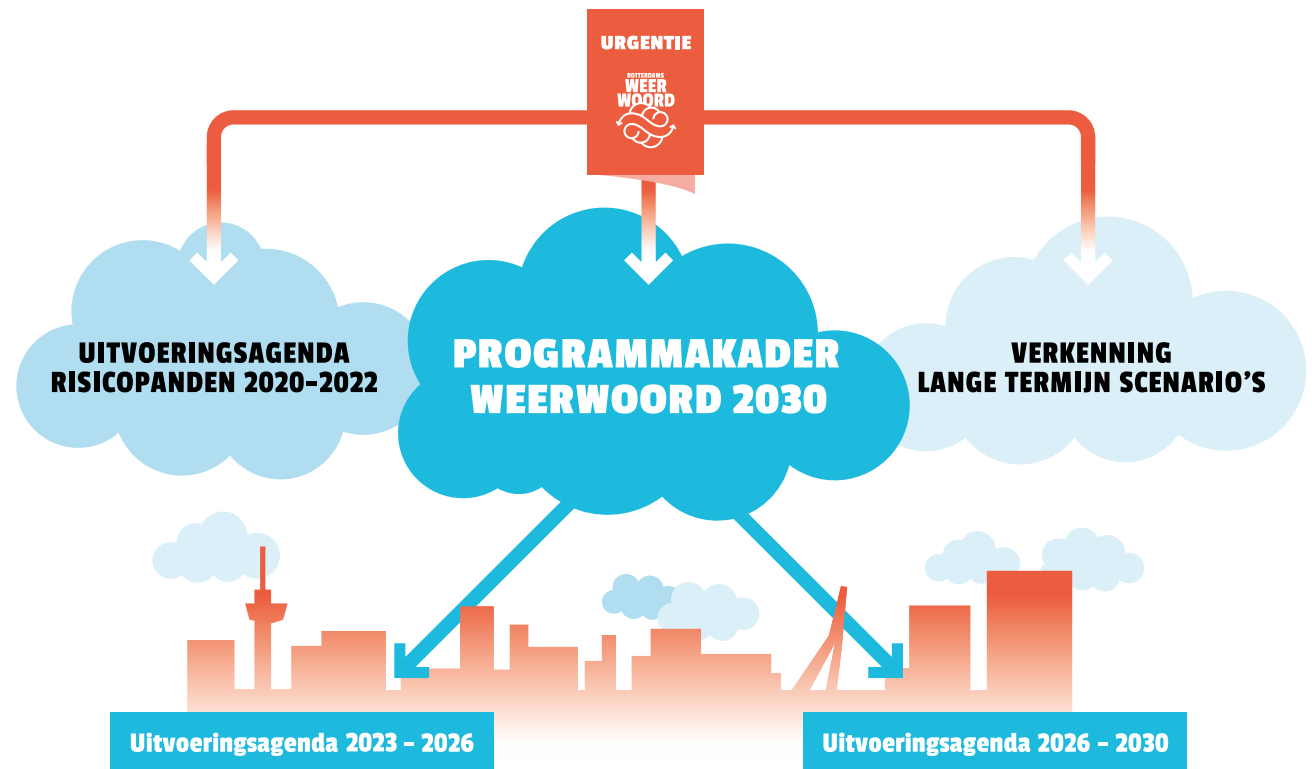
Waar werken we aan klimaatadaptatie in de stad in deze collegeperiode?

De concrete uitvoering wordt voor een groot deel bepaald door de kansen om maatregelen te koppelen aan bestaande gemeentelijke plan- en uitvoeringsprocessen en aan die van onze partners. Door die in kaart te brengen, leggen we verbinding met de andere stedelijke opgaven uit bijvoorbeeld de Omgevingsvisie. Samen vormen ze de basis voor het opschalen van de uitvoering van klimaatadaptatie. Deze uitvoeringsagenda 2023-2026 volgt daarbij de **uitvoeringssporen** en **prioriteiten** die zijn vastgelegd in het Programmakader WeerWoord 2030.

Weer verandert alles

Het in 2022 verschenen boek 'Weer verandert alles' is de verkenning van een klimaatadaptieve stad op de langere termijn. Het is een uitnodiging en handvat van Rotterdams WeerWoord om in gesprek te gaan over de klimaatbestendige toekomst van Rotterdam. In dit boek verkennen we voor vijf typen gebieden in de stad, iedere keer drie **lange termijn perspectieven** voor de toekomst. Naast de technische en ruimtelijke uitdagingen van klimaatverandering komen ook andere maatschappelijke thema's langs.

PROGRAMMA WEERWOORD

WAT HEBBEN WE AL GEDAAN

4.290 M3

extra berging nieuwe
hemelwater voorzieningen

21,5 HA

vergroening:
oppervlakte extra groen

22

nieuwe groenblauwe
schoolpleinen

9,5 HA

waterpasserende
verharding extra

302.900

gewipte tegels

1.100

aangelegde geveltuinen

Een terugblik op de uitvoeringsagenda van de afgelopen 4 jaar leert dat veel is bereikt. In de afgelopen collegeperiode is volop gewerkt aan het weerbaar maken van de stad voor 'extreme neerslag'. Het aantal panden dat bij heftige regenval een verhoogde kans op wateroverlast heeft, is netto met 3.296 panden gedaald. De grootste verbeteringen hebben we bereikt door het aanleggen van regenwaterriolering en extra waterberging. Dit hebben we vaak in samenwerking met de waterschappen gedaan binnen de reguliere rioolvervangings- en onderhoudsprojecten in de openbare ruimte.

Daarnaast is er in de afgelopen jaren onder aanvoering van het programma Rotterdam gaat voor Groen al 21,5 hectare groen bijgekomen, waarvan 9,4 ha aan groene daken. Dat is ruim 29 voetbalvelden. Veel extra groen is te vinden in de openbare ruimte: in straten en op pleinen, maar dus ook op Rotterdamse daken. En talloze Rotterdammers gingen in hun eigen wijk aan de slag met het vergroenen van hun directe leefomgeving en door tegels te wippen. Sinds het voorjaar van 2021 zijn in Rotterdam gemiddeld tien regentonnen per week bezorgd en aangesloten. In totaal zijn er al ruim 1.400 geplaatst.

WAT GAAN WE DOEN

De twee strategieën die we binnen Rotterdams WeerWoord hebben, zijn zeer succesvol gebleken. Deze zetten we door:

1. **Samenwerken in de hele stedelijke ruimte**
2. **Benutten van (fysieke) veranderingen in de stad**

Klimaatadaptatie en vergroening worden hierdoor steeds meer meegenomen in alle relevante ontwikkelingen en projecten in onze stad.

Het uitgangspunt van Rotterdams WeerWoord is dat we de uitdagingen door klimaatverandering aanpakken samen met iedereen in de stad. Het gaat niet alleen om fysieke aanpassingen en bijbehorende maatregelen, maar ook om verandering in bewustzijn en gedrag, en soms ook acceptatie. Elk klimaatthema vraagt zijn eigen, specifieke maatregelen. Die maatregelen zijn toepasbaar in zowel de openbare ruimte als op particulier terrein, zoals (binnen)tuinen. We zoeken dan ook de samenwerking met verschillende actieve en betrokken partijen in de stad via de 5 uitvoeringssporen.

Op de volgende pagina's volgen per spoor de kansen voor deze collegeperiode. Per spoor is de uitvoering verdeeld in acties (dat wat in gang gezet moet worden om de uitvoering makkelijker te maken) en daaraan gekoppelde projecten (waar klimaatadaptieve maatregelen een plek krijgen in de stad).

We kiezen ervoor om de energie en middelen in te zetten voor een combinatie van concrete uitvoeringsprojecten om te laten zien hoe het kan en om daarvan te leren. Met daaraan gekoppeld acties om ervoor te zorgen dat dit type projecten kan worden opgeschaald en uitgevoerd in de gehele stad. Het Rotterdams Weerwoord heeft deze collegeperiode als doel om 50 aansprekende klimaatadaptieve projecten te realiseren. Deze projecten zorgen voor een klimaatadaptieve openbare ruimte, verkoeling in de stad en droge voeten voor de Rotterdammer.

Uitvoeringsspoor 1

12

Nieuw vastgoed
klimaatadaptief ontwikkelen

Uitvoeringsspoor 2

18

Bestaand vastgoed *klimaatadaptief*
renoveren en verduurzamen

Uitvoeringsspoor 3

24

Buitenruimte
klimaatadaptief inrichten en beheren

Uitvoeringsspoor 4

30

Alle Rotterdammers *in beweging*
om klimaatadaptief te handelen.

Uitvoeringsspoor 5

36

Stedelijke transitie koppelen
klimaatadaptatie, energietransitie,
mobilitéits-transitie, biodiversiteit, circulariteit

Uitvoeringsspoor 1

NIEUW VASTGOED KLIMAATADAPTIEF ONTWIKKELEN

Binnen dit spoor streven we ernaar om nieuw vastgoed klimaatadaptief en natuurinclusief te ontwikkelen. Oftewel: bij nieuwbouw al rekening te houden met huidige en toekomstige veranderingen in het klimaat, waarbij we ervoor zorgen dat de natuur een vanzelfsprekend onderdeel is van de gebouwde omgeving. Vanwege de grote woningbouwopgave liggen in vastgoed- en gebiedsontwikkeling veel kansen om dit het nieuwe normaal te laten worden.

Een groot deel van de woningen wordt gebouwd in de stedelijke verdichtingslocaties, zoals benoemd in de uitwerkingsgebieden van de Omgevingsvisie. Deze locaties zijn: Centrum, (Prins) Alexander tot Zuidplein, in de oude stadshavens langs de Nieuwe Maas (M4H, Rijnhaven, Waalhaven), Hart van Zuid en in de omgeving van Feijenoord op Zuid. Deze gebieden hebben te maken met verschillende klimaatopgaven, met name op het vlak van extreme neerslag, hitte, droogte en bodemproblematiek. Daarom verdienen ze extra aandacht.

De verdichtingslocaties in buitendijkse gebieden hebben daarnaast te maken met overstromingsrisico. Zeker met de voortgaande zeespiegelstijging. Dit wordt een steeds urgenter onderwerp waar de provincie, waterschappen en rijksoverheid kritisch naar kijken. Het is daarom van groot belang voor deze gebieden in een vroeg stadium van de ontwikkeling een gebiedsgerichte adaptatiestrategie te maken en deze uit te voeren.

Om adaptatiemaatregelen succesvol te koppelen aan nieuwbouwplannen, is het belangrijk dat eisen voor een klimaatbestendige ontwikkeling vroegtijdig worden meegegeven: al bij de locatiekeuze en het opstellen van ontwikkelrandvoorwaarden. Dit kan onder andere via de gebiedsuitwerkingen van de Omgevingsvisie, nota's van uitgangspunten en de regelgeving. Binnen gebiedsontwikkelingen en het bouwen van nieuw vastgoed moet klimaatadaptief handelen de norm worden, zodat de stad en de Rotterdammers in de toekomst niet met de kosten worden opgezadeld.

Actielijnen

Creëren van een scherp en duidelijk omgevingsbeleid rond klimaatadaptatie

- Update van de Vuistregels stedenbouw waarin het Programmakader WeerWoord 2030 wordt opgenomen
- Vastleggen klimaatnormen in standaard Nota van Uitgangspunten voor aanbestedingen
- Standaard klimaatadaptatie meenemen in opdrachtbriefen
- Programmakader WeerWoord 2030 integreren in Bouwakkoord in combinatie met bestaande inzet vanuit gebiedsontwikkeling
- Programmakader WeerWoord 2030 opnemen in gebiedsstrategieën gebiedsontwikkeling en duurzame gebiedsontwikkeling
- Voortzetten Convenant klimaatadaptief bouwen en integreren in de standaardwerkprocessen

Regels en verordeningen voor de klimaatthema's

- Klimaatadaptatie opnemen in omgevingsplannen inclusief duidelijke omschrijving, uitwerking regels en financiële gevolgen (op basis van Programmakader WeerWoord 2030)
- Klimaateisen nieuwbouw: Gespecificeerde prestatie-eisen als ondergrens voor een klimaatrobuuste gebouwde omgeving

Financiële afspraken

- Financiële afspraken maken over het aanjagen van klimaatadaptief nieuw vastgoed met de afdeling gebiedsontwikkeling, bijvoorbeeld via platforms als NEPROM/KAN voor stimuleren (niet alleen vinkjes maar ook vonkjes)
- Stimuleringsbudget uitwerken & financiële consequenties in kaart brengen

Informereren, inspireren en leren

- Handvatten presenteren bij vakgroep stedenbouw (ROA), Gebiedsontwikkelaars (GO), Grondexploitatie (GREX)
- Ontwikkelen WeerWoord Academy samen met de Hogeschool Rotterdam: een leergang voor gemeentelijke medewerkers om klimaatadaptatie toe te passen in projecten.
- Projectenkaart vullen met alle uitgevoerde of in uitvoering zijnde klimaatadaptieve voorbeelden

Vanuit duurzame gebiedsontwikkeling integraal advies in gebiedsontwikkeling

- Gebruik duurzaamheidskompas stimuleren
- Quickscan Duurzaam verbreden met Programmakader WeerWoord 2030
- Gebiedsadviseurs bij projecten nemen WeerWoord 2030 mee in projectadvies

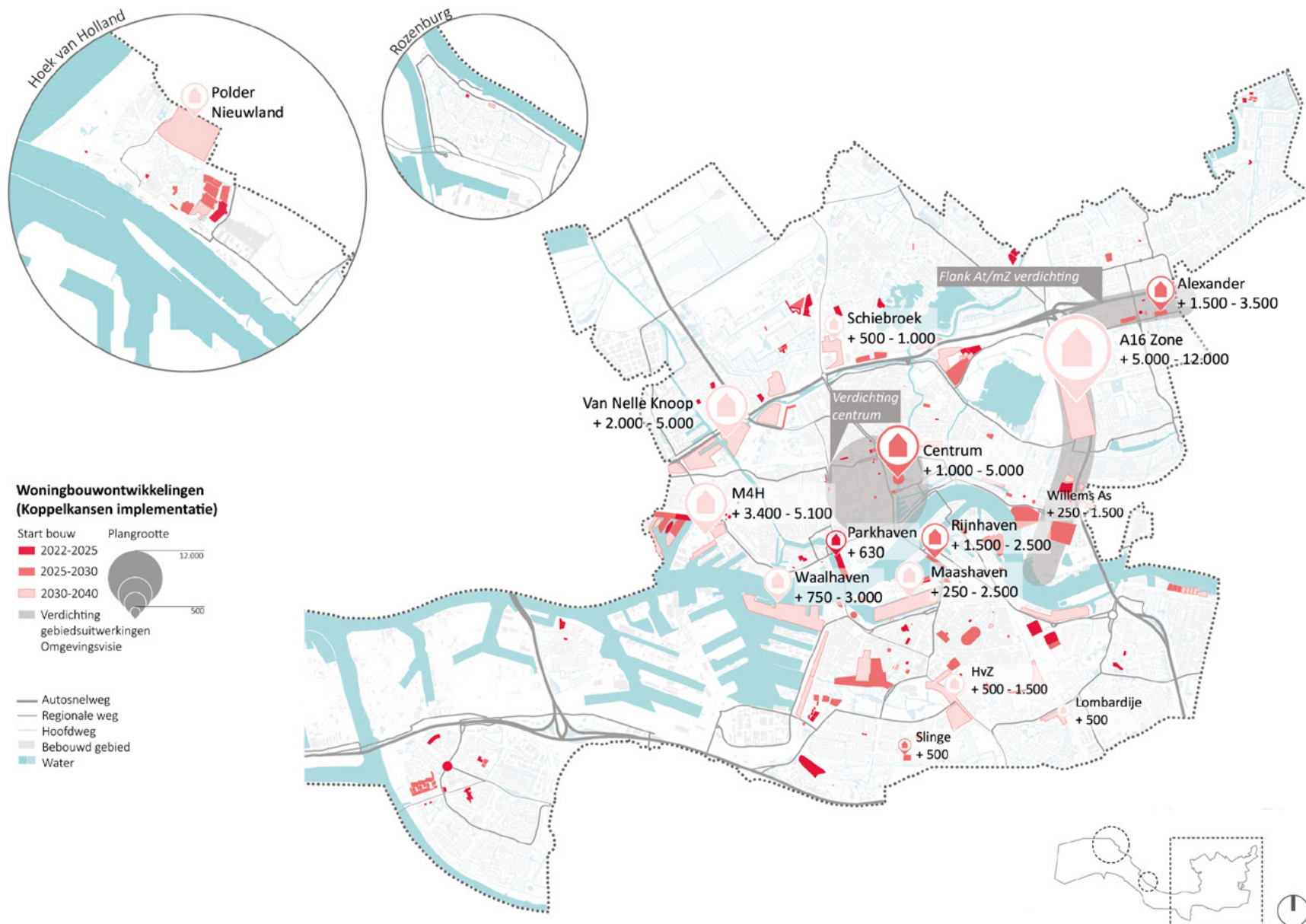
Projecten

- Klimaatadaptatie opnemen in alle strategische, tactische en operationele plannen voor de verdichtingslocaties uit de Omgevingsvisie (Centrum, A tot Z, Koers Zuid)

- Voorbeelden van klimaatadaptief bouwen in verdichtingslocaties, maar ook ophalen vanuit bijvoorbeeld Rijnhaven, Maashaven, ZOHO (inclusief stimuleringsbudget)

- Voor het stimuleren van klimaatadaptief bouwen is door het college viermaal 1 miljoen euro beschikbaar gesteld in de Rotterdamse Investerings Motor om klimaatadaptieve maatregelen toe te voegen aan lopende projecten. Dit wordt ingezet voor klimaatadaptieve nieuwbouw van maatschappelijk vastgoed zoals scholen en sportvoorzieningen.

MOGELIJKHEDEN VOOR NIEUW VASTGOED

DUURZAAM KATENDRECHT

Een schone, groene en gezonde stad waar duurzaamheid bijdraagt aan een sterke economie. Dat is de ambitie waaraan het Rotterdamse college van B&W met het Rotterdamse Programma Duurzaam wil werken.

Op Katendrecht lopen veel nieuwbouwprojecten, die een eigen dynamiek kennen. Hierbij willen we de ontwikkelaars stimuleren om duurzaam en klimaatrobuust te bouwen. Het gaat om een aanzienlijk programma van nog circa 3.100 nieuw te bouwen wooneenheden. Daarnaast komen er de nodige (stedelijke) voorzieningen bij. Enerzijds gelden er bij deze bouwopgaven eisen waar niet vanaf kan worden geweken. Zoals de BENG, MPG, maar ook gemeentelijke regels voor buitendijks bouwen en waterberging. Anderzijds zijn er gemeentelijke ambities, zoals het bevorderen van de biodiversiteit en het stimuleren van circulair bouwen.

Er is een conceptadvies opgesteld op vier thema's: energietransitie, klimaatbestendigheid, natuur-inclusiviteit en circulair bouwen. Dit advies werken we de komende periode nog verder uit, dit doen we in samenwerking met marktpartijen om de thema's te vertalen naar concrete maatregelen voor vastgoedontwikkeling welke mogelijk en realiseerbaar zijn. Voor de inrichting van het openbaar gebied is de gemeente zelf aan zet om op deze thema's maatregelen uit te voeren.

Katendrecht. Foto: Joep Boute

“
**Nieuwbouw wordt ontwikkeld voor de langere termijn.
 Wij willen de ontwikkelaars motiveren om duurzaam
 en klimaatrobuust te bouwen.**

NIEUWBOUW SIMEON & ANNA

Aan de Strevelsweg in Rotterdam verrijst vanaf september 2021 het nieuwe woonzorgcentrum Simeon & Anna. De nieuwbouw biedt ruimte aan 399 seniorenwoningen. Senioren kunnen er tot op hoge leeftijd zelfstandig wonen, met hulp en ondersteuning tot aan intensieve verpleeghuiszorg.

De nieuwbouw vervangt het bestaande, gelijknamige verpleeghuis op dezelfde locatie. De daken van het nieuwe gebouw zijn ontworpen om zoveel mogelijk water te bergen en worden voorzien van zonnepanelen. Deze daktuinen zijn allemaal rolstoeltoegankelijk en bieden een prachtige oplossing met groen en waterbuffering midden in de stad. Door natuurinclusief te bouwen krijgen meer kwetsbare Rotterdammers toegang tot een koele groene plek in hun directe leefomgeving.

Foto: Maaswonen Rotterdam

“

Simeon & Anna is een aanwinst voor Rotterdam en in het bijzonder voor de Rotterdamse ouderen. Met alle voorzieningen, zoals winkels, OV en ziekenhuis, zo dichtbij is de locatie voor deze groep zeer geschikt. En de omgeving wordt de komende jaren nog aantrekkelijker.

Foto: gemeente Rotterdam

Uitvoeringsspoor 2

BESTAAND VASTGOED KLIMAATADAPTIEF RENOVEREN EN VERDUURZAMEN

De uitdaging voor bestaand vastgoed is dat het gebaseerd is op het klimaat van decennia geleden. Een gegeven is dat deze gebouwen door het veranderende klimaat steeds kwetsbaarder zijn voor de extremen in de toekomst. Vanwege de toestand van de fundering, kwaliteit van wonen en energieopgaven kiezen grote vastgoedeigenaren, zoals woningcorporaties, nog vaak voor sloop en nieuwbouw van complexen.

Het Programmakader WeerWoord 2030 geeft een invoeringskaart Bestaand vastgoed, hierop staan de percelen met woningen en tuinen in woningcorporatiebezit. De helft van de totale woningvoorraad in Rotterdam is in bezit van de woningcorporaties. Deze percelen bieden de woningcorporaties mogelijkheden om klimaatadaptieve maatregelen te nemen in de gebouwen, op de daken en in de bijbehorende tuinen. De operatie om dit vastgoed te verduurzamen op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie, biedt een goede kans om flinke stappen te zetten. Datzelfde geldt voor het reguliere beheer en onderhoud.

Extra aandacht is er voor de focuswijken binnen het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Voor deze wijken zijn ambities opgesteld

voor de periode tot aan 2030, onder andere voor het aantrekkelijk inrichten van de leefomgeving. Vanuit het NPRZ zijn renovatie- en onderhoudsplanen gemaakt. Een aanzienlijk deel van deze activiteiten vindt plaats op de percelen van de woningcorporaties.

De gemeente bezit ook zelf veel (maatschappelijk) vastgoed. Dit varieert van parkeergarages, scholen, kinderdagverblijven tot sportcomplexen. Dit vastgoed wordt door de gemeente beheerd en verduurzaming is voor toekomstbestendig gebruik essentieel. Onder het motto 'practise what you preach' kan de gemeente laten zien hoe ze zelf direct bijdraagt aan klimaatadaptieve en toekomstbestendige bouwwerken in de stad.

Veel openbare basisscholen, die in gemeentelijke eigendom zijn, zitten vaak in verouderde panden. Daardoor hebben (jonge) kinderen, die net als ouderen en mensen met een zwakke gezondheid extra kwetsbaar zijn voor hittestress, in de zomer regelmatig les in ontzettend hete klaslokalen. Soms worden ze zelfs naar huis gestuurd. Samen met de scholen, de schoolbesturen (dagelijks beheer), het gemeentelijk vastgoedbedrijf en het programma WeerWoord kunnen we de scholen en schoolpleinen klimaatbestendiger inrichten.

Actielijnen

Inzet woningcorporaties versterken

- Afspraken maken met 4 grote woningcorporaties over een gezamenlijke aanpak. Deze aanpak vastleggen in de bestaande prestatieafspraken
- Het Programmakader WeerWoord 2030 verankeren in de nieuwe woonvisie
- Woningcorporaties hebben toegang tot inhoudelijke adviseurs van de gemeente over de opgaven vanuit klimaatadaptatie. Per project kan een integraal klimaatadvies worden opgesteld (een Buurtpaspoort) door deze adviseurs.
- (Particuliere) woningeigenaren worden gestimuleerd hun eigen woning toekomstbestendig te maken.

Eigen vastgoed aanpakken

- Het gemeentelijk vastgoed verduurzamen via randvoorwaarden in het onderhoudsprogramma en klimaatadaptatie vastleggen in het uitvoeringsprogramma verduurzaming gemeentelijk vastgoed
- Uitbreiden van de aanpak rond groenblauwe schoolpleinen naar meer scholen, kinderdagverblijven, sportaccommodaties en parkeergarages in woonwijken en vastleggen van klimaatadaptatie in het Integraal Huisvestingsplan van onderwijshuisvesting
- Stapsgewijze strategie maken voor een aantal onhoudbare gebieden in verband met ongelijke zetting. Dit doen we in samenwerking met woningcorporaties, gemeente en vastgoedeigenaren. Verspreid in Rotterdam zijn wijken met grote effecten van bodemdaling op de leefbaarheid, vooral in onder andere Kralingse Veer, Bloemhof en Vreewijk. De combinatie van sterk verzakte gebieden met verouderde bebouwing zorgt voor veel knelpunten. Bij deze gebieden moet er een stapsgewijze strategie ontwikkeld worden om de bodemdaling en ongelijke zetting aan te pakken. Dit kan voor sommige gebieden de enige toekomstgerichte oplossing zijn om problemen op te lossen die door bodemdaling worden veroorzaakt.
- Onderzoeken hoe sportverenigingen duurzaam en klimaatadaptief kunnen worden ingericht, in combinatie met het Integraal Huisvestingsplan Sport.
- Klimaatadaptatie is vastgelegd in het multifunctionele dakenprogramma
- Samen met het programma Gemeenschappelijke Tuinen onderzoeken waar klimaatadaptieve maatregelen kunnen worden ingepast.

Beleidsontwikkeling klimaatthema's

- Het ontwikkelen van beleid rondom hittestress en 'koeltearmoede' bij Rotterdammers. Vooral kwetsbare groepen zoals eenzame ouderen, jonge kinderen en zorgbehoevenden lopen extra risico. Daarnaast is hitte ook een thema waarbij sociaaleconomische ongelijkheid een rol speelt. Het is voor huurders met lagere inkomens vaak veel lastiger om hun woning koel te houden dan voor particuliere huiseigenaren met hogere inkomens, die vaak ook een eigen tuin hebben.
- Samen met Havenbedrijf verkennen van de mogelijkheden voor klimaatadaptatie in de Rotterdamse haven.

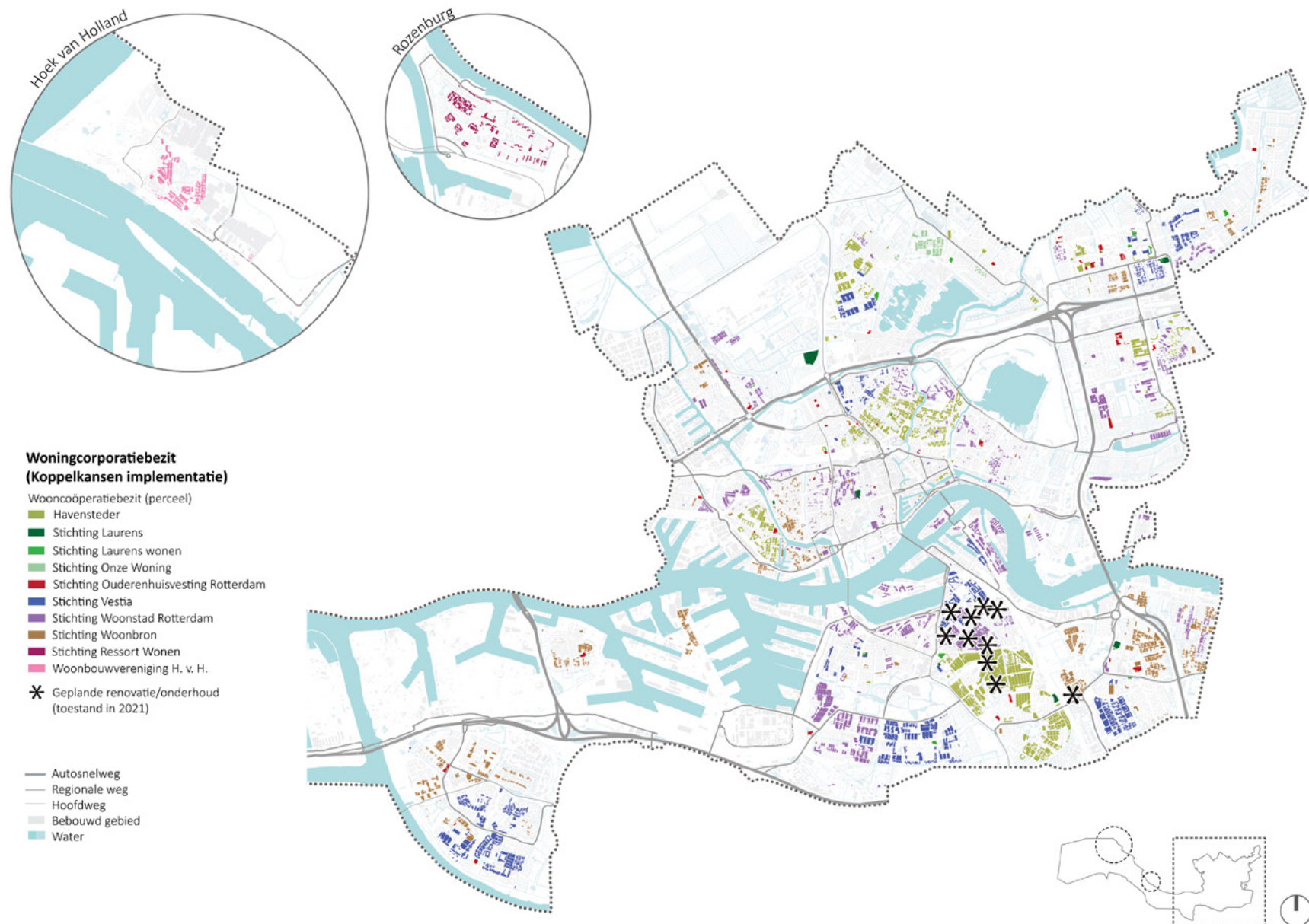
Projecten

- Voorkomen klimaatongelijkheid door in te zetten op klimaatadaptatie in wijken met minder draagkrachtige of kwetsbare groepen. Nationaal Programma Rotterdam Zuid: minimaal drie bouwblokken klimaatadaptief inrichten.
- Opzetten subsidie regeling klimaatadaptatie voor woningcorporaties.

- Drie aansprekende projecten realiseren binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille (o.a. Zoomdak)
- Drie scholen klimaatadaptief inrichten
- Stimuleren kleine particuliere initiatieven om te vergroenen, het plaatsen van regentonnen, tegelwippen en kleine maatregelen in herstructureringsgebieden, bijvoorbeeld Schiewijk.
- Doorzetten subsidieregeling klimaatadaptatie voor Rotterdammers.

- Stapsgewijze strategie (korte, middellange termijn) en aanpak van de problematiek rond ongelijke zetting, bijvoorbeeld in de wijk Bloemhof. Een van de meest zichtbare vormen van bodemdaling is zetting.
- Adaptieve herstructurering van bedrijventerreinen

INVOERINGSKAART WONINGCOÖPERATIES

VOORBEELD PROJECT

URBAN WATERBUFFER AHoy

Rotterdam Ahoy en de gemeente realiseren samen een ondergrondse waterbuffer, waarbij jaarlijks 20.000 m3 regenwater kan worden hergebruikt. Dit wordt de Urban Water Buffer Ahoy.

Het gehele parkeerterrein van Ahoy en een deel van het Zuidplein worden afgekoppeld, waardoor het regenwater niet langer via de riolering wordt afgevoerd. Het opgevangen regenwater wordt gezuiverd en in diepe bodemlagen geborgen voor drogere periodes. Dit water kan weer worden opgepompt om te gebruiken voor de bewatering van planten, verkoeling, toiletspoeling en evenementen zoals de ijsvloer bij Holiday on Ice. En het water in het Zuiderpark wordt in de zomer ververs om daarmee blauwalg tegen te gaan.

De Urban Waterbuffer is een circulair systeem en heeft een positief effect op de wateropgave en droogte. Ook is er een effect op hitte door voldoende gietwater te verzamelen voor de gewenste vergroening in het sterk versteende gebied van Hart van Zuid.

Foto: Ahoy

VOORBEELD PROJECT

ZOOMDAK OUDE NOORDEN

In Rotterdam-Noord zijn niet veel koele plekken om buiten te zijn. Het dak van de parkeergarage tussen de Benthuizerstraat, Hooglandstraat, Bingenstraat en de Louwerslootstraat heeft alles om een fijne groene plek te worden. Op dit moment is het dak een kale onbenutte versteende vlakte die bijdraagt aan hittestress, druk op de hemelwaterafvoer, verloedering en vervuiling. Het is een plek vol kansen die tot nu toe niet benut worden.

In 2023 wordt een Tuin van de Wijk opgezet op het Zoomdak, een samenwerking tussen GroenGoed, welzijnsorganisatie SOL, de gemeente en Woonstad Rotterdam. Het dak biedt goede kansen voor klimaatadaptieve maatregelen én om er een bruisende plek van te maken voor leuke, leerzame en nuttige activiteiten. Zo kan het dak van een parkeergarage een rol spelen in meer verbinding in de wijk en een grotere betrokkenheid van bewoners bij de buurt.

VOORBEELD PROJECT

WATERVELD HOCKEYCLUB DELFSHAVEN

Bij de uitbreiding van de hockeyvelden voor HC Delfshaven is een bestaand sportveld met een bijdrage vanuit het programma Rotterdams WeerWoord vervangen door een waterveld. Een kunstgras waterveld vraagt veel water voor besproeing om het te kunnen bespelen en is daarmee niet perse duurzaam. Daarom is gekozen voor een 'krattensysteem' dat onder het veld ligt. In dit systeem wordt het regenwater opgevangen, waarna het gebruikt kan worden als sproeiwater.

Foto: Jan de Groen

VOORBEELD PROJECT

SPEELTUIN HILLESLUIS

Bij de opknapbeurt van speeltuin Hillesluis zijn bijna alle stoeptegels vervangen door gras. Tegelijkertijd is er een waterberging geplaatst waarin regenwater wordt opgevangen. Hiermee kunnen het gras en de beplanting worden voorzien van voldoende water. Ook kan het worden gebruikt voor het zand/water-speelwerktuig. Met dit project is zowel waterberging als vergroening gerealiseerd. En door het toevoegen van meer groen, gevarieerd groen en bijvoorbeeld verblijfsplekken voor verschillende diersoorten is de biodiversiteit vergroot.

Foto: Speelplan

“Na jaren gericht zijn op sport en bewegen is de speeltuin nu heringericht tot een groene en inclusieve speeltuin waar gezonde kinderen en mindervalide kinderen samen kunnen spelen.”

Uitvoeringsspoor 3

OPENBARE RUIMTE KLIMAATADAPTIEF INRICHTEN EN BEHEREN

De gemeente is verantwoordelijk voor het grootste deel van de openbare ruimte. Hierdoor levert zij maatwerk per wijk bij (her)inrichting, rioolvervangende en het beheer van de openbare ruimte. De (her)inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn net als het onderhoud van je tuin of huis continue processen. Daardoor bieden ze veel mogelijkheden voor het koppelen van klimaatadaptieve maatregelen.

Via de Stedelijke Programmering Openbare Ruimte (SPOR) en de het Programma Overleg Buitenruimte (POB) kunnen de kansen doorlopend worden bijgewerkt. Tijdig en in de hele stad aansluiten op de plannen voor onderhoud, rioolvervangende en herinrichting is de sleutel tot het uitbreiden van klimaatadaptatieve maatregelen in de openbare ruimte. Dit geldt ook voor nieuwe ontwikkelingen, zoals de Stadsprojecten. Veel projecten worden in samenwerking met de waterschappen uitgevoerd.

Het college van B&W heeft in het coalitieakkoord een doelstelling opgenomen: het uitvoeren van 50 klimaatadaptieve projecten. Het programma Rotterdams WeerWoord heeft in de afgelopen periode de plannen voor onderhoud, rioolvervangende en herinrichting geïnventariseerd. Daar is een lijst van 50 aansprekende projecten uit ontstaan, waarin klimaatadaptieve maatregelen, groen, mobiliteit en biodiversiteit integraal worden aangepakt. De klimaatadaptieve aansprekende projecten dragen bij aan de klimaatthema's: het verminderen van hittestress, reduceren van wateroverlast, en droge voeten voor de Rotterdammer. Deze projecten lossen de problemen bij extreme neerslag of hitte op die plek op, maar dienen ook als voorbeeld voor de rest van de stad.

Alle projecten in de openbare ruimte moeten bijdragen aan een klimaatbestendige stad. Daarvoor is nodig bij elk project te bepalen welke klimaatthema's er spelen en welke maatregelen er mogelijk zijn. Om dit proces te ondersteunen zijn instrumenten en financiële bijdragen nodig. Deze worden ontwikkeld om klimaatadaptief ontwerpen tot de standaard te maken in Rotterdam.

Actielijnen

Projecten in de openbare ruimte

- Organisatie en buitenruimte proces zo inrichten dat het advies voor klimaatadaptatie in de juiste fase wordt ingepast in alle planprocessen voor de openbare ruimte (herinrichting, beheer en gebiedsontwikkeling).
- In kaart brengen van de lange termijn financiële impact van klimaatadaptatieve maatregelen in projecten in de openbare ruimte.

Sturingsinstrumenten

- In de herijking van de Rotterdamse Stijl wordt klimaatadaptatie integraal een plek gegeven.
- Standaard programma van eisen Openbare Ruimte ontwikkelen waarbij klimaatadaptatie integraal een plek krijgt.
- Functioneel advies water verbreden naar een integraal buitenruimteadvies (6 klimaatthema's opgenomen).

Buitendijkse gebieden waterveilig

- Adaptatiestrategieën ontwikkelen voor buitendijks gebied (start Kop van Feijenoord en Noordereiland).

Uitvoering vergemakkelijken

- Creëren van groenblauwe (school)pleinen
- Per wijktype worden ontwerpprincipes water ontwikkeld: Voor het centrum en de oude stadswijken radicale vergroening van de straten en pleinen, voor de tuinsteden vernatting, voor gebieden in diepe polders het ontwikkelen van een uitgebreid oppervlaktewatersysteem (bijv. Zestienhoven).

Projecten

- Uitvoeren 50 aansprekende klimaatadaptatieve maatregelen, koppelen aan Rotterdam gaat voor Groen, Biodiversiteit en het gemeentelijk rioleringsplan.
- Jaarlijks wordt de gemeenteraad in het eerste kwartaal geïnformeerd over de voortgang en uitvoering van de 50 projecten.
- Verbeteren van de klimaatadaptatieve maatregelen in de 7 stadsprojecten (specifiek Schouwburgplein, Prins Alexanderplein en Hofplein).
- Het initiatief nemen tot 10 projecten tegen hittestress in combinatie met Buurtgroen, met speciale aandacht voor NPRZ-wijken.

- Pleinenaanpak: vergroenen van 15 pleinen, klimaatadaptatief en biodivers
- Masterplan Singels (Rose 2.0) ontwikkelen voor centrum inclusief Goudsesingel (in samenhang met verdichting centrum - Rotterdamse Mobiliteitsaanpak - WeerWoord).

KOPPELKANSEN PROJECTEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Buitenruimte projecten (Koppelkansen implementatie)

1. Herinrichtingsprojecten

- Stadsprojecten
- Aanpak buitenruimte i.r.t. stedelijke ontwikkelingsprojecten

Opgaven Visie Openbare Ruimte 2019-2029

- Nieuwe parken
- Kwaliteitsimpuls bestaande parken en groengebieden
- Zoeklocaties openbaar / semi-openbaar groen (volkstuinten en sportvelden)
- Maatwerk vergroenen omgeving
- Aanleg getijddeparken Programma rivieroevers
- Verbeteren rivieroevers Rotte en Schie (vergroenen, meer ruimte voor voetganger en fietser)

Uitbreiden ecologische hoofdstructuur

- Groene Gordel Rozenburg
- Eco verbinding de Steilrand
- Eco verbinding HS-Vroesenpark
- Eco verbinding Brienenoord-Park de 2 Heuvels

NPRZ ambities 2019-2030

- Verbeteren van verblijfsplekken
- Verbinden van voorzieningen
- Creëren van verblijfsplekken

Rotterdamse Stijl

- Opgaven boulevards en stadsstraten: verbeteren ruimtelijke kwaliteit, vergroening en oversteekbaarheid
- RMA mobiliteitstransitie
- Lange termijn opgave buitenruimte i.r.t. RMA transitie

2. Beheer en onderhoud

- Meerjaren onderhoudsbehoefte
- riolering geïntegreerde projecten 2019-2029

- korte termijn
- middellange termijn
- lange termijn

Overige infrastructuurprojecten

- Civiele kunstwerken en vervoersinfrastructuur
- Hemelwaterinfrastructuur (duikers, singels, overstort)
- Integraal project ondergrond
- Water

STADSPROJECT HOFPLEIN

Iedereen kent het Hofplein met de mooie fontein, maar ook van het vele verkeer. Door het plein opnieuw in te richten, verandert het Hofplein over een paar jaar van een drukke verkeersrotonde in een groener, dynamisch, stedelijk plein met de fontein nog steeds als bruisend middelpunt.

Binnen het stadsproject wordt gezocht naar een betere balans tussen verschillende verkeersstromen, waarbij er ruim baan is voor fietsers en bezoekers van het groene plein. Voetgangers kunnen wandelen of even gaan zitten en genieten van de bomen, planten, de fontein en de kunstwerken van Willem de Kooning.

Door de ruim 150 verschillende grote en kleinere bomen wordt het plein een stuk groener en koeler. Naast bomen komen er in de groenvakken planten die bijdragen aan de biodiversiteit. Uit onderzoek blijkt dat de gemiddelde gevoelstemperatuur afneemt met ruim 7 °C wat bijdraagt aan de vermindering van hittestress in de binnenstad.

Aan de rand van het plein komt een grote ondergrondse waterberging. Bij hevige regenbuien kan er 1.200 m3 regenwater worden opgeslagen, wat de wateroverlast op straat beperkt. De opgeslagen neerslag wordt in droge perioden gebruikt om de bomen en het overige groen water te geven.

Foto: Juurlink [+] Geluk Stedenbouw en Landschap

VOORBEELD PROJECT

REGENWATERSYSTEEM - TARWEWIJK

In de Tarwewijk speelt een grote rioolopgave. Hier moet in de komende jaren circa 11 kilometer aan rioolbuizen vervangen worden. Dit betekent dat bijna elk straat open gaat. Deze rioolopgave biedt kansen om verschillende klimaatopgaves en -ambities integraal aan te pakken.

Door op diverse plekken in de openbare ruimte waterbergingen, waterpleinen en goede afvoer-verbindingen naar de omliggende gebieden aan te leggen, pakken we het (regen)watervraagstuk aan. Door gelijktijdig de stadsverwarming door te trekken en bij de herinrichting van de straten meer ruimte te maken voor gevarieerd en schaduwrijk groen, realiseren we een integrale toekomstbestendige wijk.

Ook biedt de rioolopgave de kans om de krachten te bundelen met de publiek-private samenwerkingsverbanden in de wijk, bijvoorbeeld voor het aanleggen van voldoende koele plekken. Dit is de kern van een succesvolle gebiedsgerichte aanpak.

Foto: Eric Fecken

“
De stoepen, de wegen, het riool, het groen, de openbare verlichting, duurzaamheid, parkeren, maatregelen in het verkeer en afval problematiek komen samen in de Tarwewijk. De rioolopgave biedt kansen om verschillende opgaven in één keer aan te pakken.

ASSEDELFTPLEIN

Het Rotterdams WeerWoord heeft het Assendelfplein aangemerkt als een van de 15 pleinen die zij graag klimaat adaptief wil inrichten. Tegelijkertijd wil de Nieuwe Park Rozenburgschool haar schoolplein herinrichten en wil de Krajicek Foundation hun Playground aldaar transformeren naar een sportieve ontmoetingsplek voor de hele buurt (project The Outdoor Generation).

Door deze ontwikkelingen te combineren ontstaat er een unieke kans om het plein grondig te verbeteren en er een veelzijdig buurtplein van te maken. De omvang van de locatie biedt kansen voor waterberging (circa 300 m3) en het creëren van een schaduwrijke plek (om wateroverlast en tevens hittestress tegen te gaan).

Daarnaast wordt ongeveer 1200 m2 verharding omgezet naar groen en komen er 7 extra bomen bij. Daarmee kan de plek een belangrijke bijdrage leveren aan het verbeteren van het buurtklimaat. In opdracht van het Rotterdams WeerWoord zijn inmiddels de ruimtelijke en sociale kansen van het plein in kaart gebracht.

In 2022 zijn wensen uit de buurt opgehaald en ligt er nu een schetsontwerp klaar. Die gaan we in 2023 omzetten naar een definitief ontwerp waarna we in de zomer van 2024 tot uitvoering willen overgaan.

Uitvoeringsspoor 4

ALLE ROTTERDAMMERS IN BEWEGING

Het spoor Rotterdammers in Beweging pakt samen met de stad, haar bewoners en organisaties de uitdagingen rondom klimaatverandering aan. Het spoor stimuleert en ondersteunt klimaatadaptief handelen en vergroot het klimaatbewustzijn bij bewoners en gebruikers. Dit doen we stadsbreed en op wijkniveau. Hiervoor werken we bijvoorbeeld samen met partners als Opzoomer Mee, Natuurstad en Groen010. Maar we zijn in bepaalde wijken ook actief via de wijkaanpak Rotterdams WeerWoord. Voor beide niveaus geldt dat er middelen zijn om de Rotterdammer zo goed mogelijk te ondersteunen, zoals een subsidieregeling en het initiatieventeam.

Binnen de wijken werken we aan sterke netwerken van bewoners en organisaties die zich inzetten voor een betere leefomgeving, op het gebied van klimaat, maar ook sociaal. Rotterdammers voelen zich gehoord, uitgenodigd, begrepen en vertrouwen de klimaatadaptatiestrategie van de stad en handelen zelf.

We gaan samen met de Rotterdammers aan de slag met projecten rondom klimaatadaptatie. We focussen op het verlagen van drempels om klimaatadaptief te handelen en waar mogelijk ondersteunen we initiatieven. De acties zijn veelal gericht op vergroenen en het opvangen van water.

Daarnaast zorgt de gemeente dat de nodige informatie makkelijk beschikbaar is via verschillende kanalen, zoals de website(s), wijkhubs en de lokale netwerken in de wijken. We koppelen bewustwording, klimaatdialogen, educatie, informatievoorziening en stimulering van klimaatadaptief handelen aan de behoeften in de buurt. Dit doen we via de sociale netwerken die al in de buurten aanwezig zijn. Stedelijke participatieprogramma's zijn mooie platforms om klimaatadaptatie bij deze sociale netwerken onder de aandacht te brengen en hen te helpen om klimaatadaptieve maatregelen toe te passen in de buurt. Voorbeelden zijn Wijk aan Zet, Gezond010, Rotterdam Circulair en het initiatief de Tuin van de Wijk.

Met onze wijkaanpak dringen we door in de haarvaten van de stad, we weten wat er leeft en speelt. Dit koppelen we op een slimme manier aan de klimaatopgaves. Kleine initiatieven, zoals vergroeningsacties, leiden na verloop van tijd vaak tot grotere initiatieven en ingrepen in straten en op pleinen. Zo komen we tot verbeteringen in de stad die gedragen worden door de bewoners en echt impact hebben. In de komende jaren breiden we het aantal wijken waarin we actief zijn verder uit met de kennis die we hebben opgedaan. Deze wijken selecteren we niet alleen op klimaatfactoren, maar ook op sociale factoren.

Actielijnen

Wijkaanpak Rotterdams WeerWoord

- Doorzetten inzet tuinman/tuinvrouw bij rioolvervangingsprojecten
- Doorzetten wijkaanpak, waaronder de inzet van sociaal ondernemers, voor minimaal 2 wijken per jaar
- Stimuleren van tegelwippen en geveltuinen

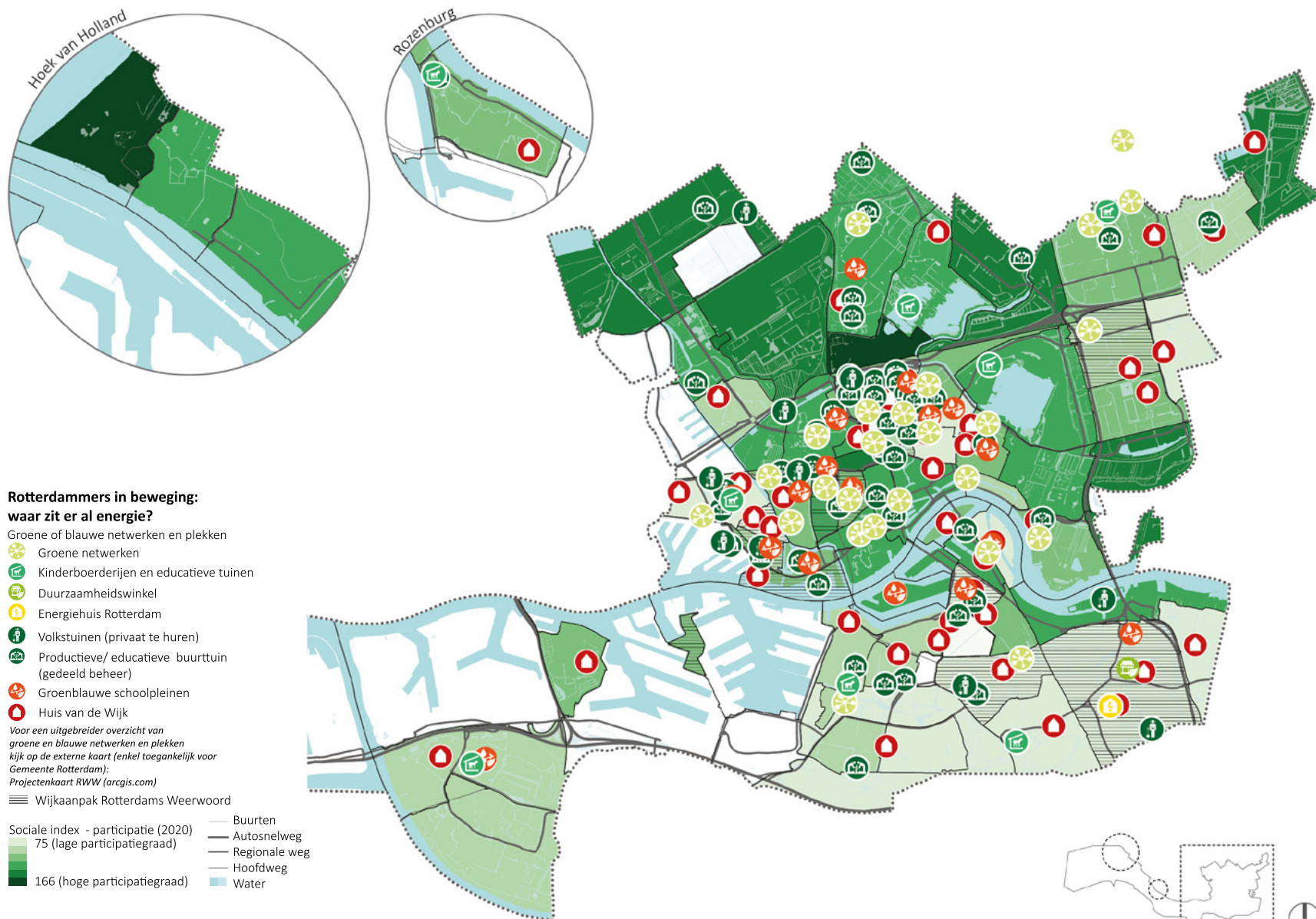
Samen met Rotterdammers

- Aansluiten bij andere gemeentelijke programma's zoals Wijk aan Zet door in de buurt met bewoners te praten over de aanpak van Programmakader WeerWoord 2030 en het gebruik van klimaat-wijkaarten
- Samenwerking voortzetten en uitbreiden met stadsbrede partners, zoals Natuurstad en Opzoomer Mee
- Stimuleren en faciliteren van klimaatadaptief handelen van Rotterdammers en hun initiatieven
- Inzetten op publieke, private en sociale samenwerkingen
- Vormgeven van een inclusieve klimaataanpak door Inclusive Climate Action Rotterdam om klimaatongelijkheid tegen te gaan en tot een aanpak te komen waarbij iedere Rotterdammer kan profiteren van het klimaatbeleid en de uitvoering hiervan.
- Particuliere woningeigenaren worden gestimuleerd hun eigen woning toekomstbestendig te maken.

Projecten

- Minimaal 5 klimaatadaptieve acties bij bouwblokken of binnentuinen in samenspraak met bewoners, zie ook spoor Bestaand Vastgoed.
 - Uitvoeren collectieve regentonnenacties
 - Organiseren groenacties in verschillende wijken
-
- Aanleggen van Tuinen van de Wijk als een plek waar men kan samenkomen en leren over onder andere klimaatadaptatie
 - De Tegeltaxi rijdt voor de Rotterdammers
 - Doorzetten subsidieregeling klimaatadaptatie voor Rotterdammers.

WAAR ZIT DE ENERGIE IN DE WIJKEN?

Als je ergens aan de slag gaat, neem dan contact op met de betreffende wijkmanager (of wijknetwerker). Deze kan meer vertellen over de (actuele) lokale netwerken en initiatieven.

VOORBEELD PROJECT

SAMENWERKING ROTTERDAMSE PARTIJEN

Rotterdamse partijen zoals Opzoomer Mee en Natuurstad bereiken veel verschillende bewoners in de stad. Samen met deze partijen dragen we het belang uit van meer groen, water(berging) en klimaatadaptatie en ondernemen we actie.

Het Rotterdams WeerWoord zoekt de samenwerking met partijen die actief zijn in Rotterdam. Op dit moment zijn er al verschillende samenwerkingen en deze breiden we graag uit. Door samen te werken met partners kunnen we de krachten bundelen. Zo kunnen we op kinderbeerderijen voorbeelden van klimaatadaptatieve maatregelen laten zien om kinderen en hun ouders te inspireren hoe ze hun huis, tuin of balkon weerbestendig kunnen maken.

Verder hebben de gevestigde partners veelal een groot netwerk in de wijk en daarmee bereik. Op die manier kunnen we op een laagdrempelige manier de Rotterdammers informeren en motiveren om aan de slag te gaan.

Foto: Jan van der Ploeg

“
**Door samen te werken met partners
kunnen we de krachten bundelen.**

TUIN VAN DE WIJK

Elke wijk in Rotterdam krijgt een Wijkhub. En elke wijk heeft een Huis van de Wijk. Daar voegen we graag een Tuin van de Wijk aan toe, als die er nog niet is. Op deze plekken ontmoeten buurtbewoners elkaar en vinden veel waardevolle buurtactiviteiten plaats.

Het aanleggen van een openbare (klimaatadaptieve) Tuin van de Wijk, naast of in de buurt van een Huis van de Wijk of een andere belangrijke wijkontmoetingsplek, is een prima manier om de grote thema's in de stad rond klimaat, water en groen naar de stoep van de Rotterdammers te brengen en hen te betrekken bij de oplossingen. Binnen in het Huis van de Wijk is extra informatie beschikbaar.

In de Afrikaanderwijk is in 2022 de eerste Tuin van de Wijk geopend die is aangelegd volgens de wensen van bewoners en met veel eetbare planten. Tuinen van de Wijk zijn vān de wijk. De tuinen worden ontworpen, aangelegd en beheerd samen met bewoners en wijkpartijen.

Foto: Jan de Groen

“
Een Tuin van de Wijk draagt bij aan meer groen,
meer waterbuffering, meer biodiversiteit, meer
klimaatbewustzijn en -educatie én aan een socialere,
gezondere en aantrekkelijke wijk.

VOORBEELD PROJECT WIJKAANPAK

Met behulp van Klimaatactieteams halen we een breed net op in een wijk: waar zit de energie en wat leeft er onder de bewoners? Dit koppelen we aan de klimaatopgave. Zo komen we tot acties die op de korte termijn de stad mooier en klimaatadaptiever maken, zoals samen tegelwippen. Maar ook stuiten we op grotere projecten die hele pleinen omtoveren tot groene oases. En doordat de bewoners zelf het initiatief nemen voor deze projecten en het Rotterdams WeerWoord deze ondersteunt, hebben die projecten een breed draagvlak en leiden ze vaak tot weer nieuwe ideeën en initiatieven.

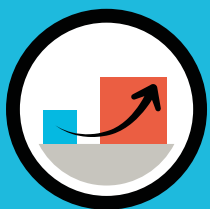
De Wijkaanpak loopt al in verschillende wijken, zoals Carnisse en het Oude Noorden. In deze wijken zijn diverse groen- en wateracties geweest.

De Wijkaanpak is een procesbenadering. Met het klimaatactieteam jagen we in een geselecteerde wijk enkele jaren het klimaatadaptief handelen aan. Daarbij focussen we op wijken die een klimaatopgave hebben én waar mensen wonen die het meest gebaat zijn bij ondersteuning door het WeerWoord.

Foto: Jan de Groen

“
**Groenacties in de wijk leiden tot straten die
als gezelliger en mooier worden ervaren.
Buren leren elkaar kennen.**

Uitvoeringsspoor 5

STEDELIJKE TRANSITIES KOPPELEN AAN KLIMAATADAPTATIE

De stad klimaatbestendig maken moet samengaan met andere grote stedelijke opgaven, zoals de energietransitie, herstel van de biodiversiteit en een circulaire economie. Al deze opgaven leggen een sterke druk op de stedelijke ruimte, zowel boven- als ondergronds. Daarom zoeken we naar manieren om zoveel mogelijk maatregelen en processen te combineren. Zo trekken we samen op met het Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR). Maar soms zullen duidelijke keuzes nodig zijn om te bepalen wat op een bepaalde plek of gebied prioriteit heeft. Het Rotterdams WeerWoord zet in op slimme combinaties en onderbouwde keuzes.

De ontwikkelingen rondom mobiliteit en de energietransitie hebben grote invloed op Rotterdam. In de stad worden tot 2030 maatregelen genomen die zijn vastgelegd in de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA). Door het aantrekkelijk maken van de stad voor langzaam verkeer en het werken aan verkeersveiligheid, bijvoorbeeld door eenrichtingsverkeer, komt ruimte vrij. Door de ruimte die vrijkomt goed te benutten en wegen en straten groener in te richten, met ruimte voor meer grotere bomen, brede plantvakken waarop kan worden afgewaterd, wadi's en singels.

Daarnaast leidt de energietransitie binnen de gebiedsgerichte aanpak Aardgasvrije Wijken tot grote projecten, die kansen bieden om op buurtniveau klimaatadaptieve maatregelen in te passen. Bovendien willen we in en rond Rotterdam de ecologische waarden vergroten en duurzaam en circulair omgaan met grondstoffen, waaronder water.

Kortom, om de verschillende transitieopgaven te koppelen aan ontwikkelingen in de stad zijn een integrale aanpak en integrale oplossingen noodzakelijk, zowel bij de ontwikkeling van nieuwe als de verduurzaming van bestaande wijken. Het Rotterdams WeerWoord trekt onder de noemer van de 'Groenagenda' hierin samen op met het programma Rotterdam Gaat voor Groen en Biodiversiteit.

Actielijnen

Aansluiten bij de energietransitie

- Verbreden van aardgasvrij naar duurzaam en klimaatadaptieve inrichting van deze wijken.
- Ondersteunen en versterken van de klimaataanpak vanuit het Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR).

Mobiliteit en klimaat

- Aansluiten op het programma autoluw. In straten waar bijvoorbeeld de maximumsnelheid wordt verlaagd van 50 naar 30 km per uur aanhaken met klimaatadaptieve maatregelen

Groen, biodivers en Duurzaam

- Ontwikkelen biodivers beplantingsassortiment, standaard groeiomstandigheden, en circulaire irrigatie
- Aansluiten bij de ontwikkelingen rondom de bodem en ondergrond, bijvoorbeeld een goede zonering want ook daar is het druk (warmtenetten, waterleidingen, boomwortels) en koppel deze aan klimaatadaptieve maatregelen (waterberging, ruimte voor groen en bomen) Verken hierbij ook innovatieve mogelijkheden
- Integreren van het programmakader WeerWoord 2030 in instrumenten van de afdeling Duurzame Gebiedsontwikkeling

Gemeentelijk Rioleringsplan

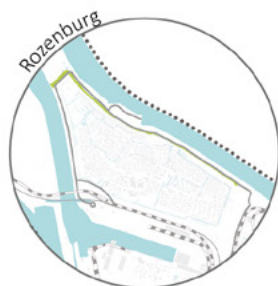
- Door het aansluiten bij alle rioolvervangingsprojecten (40 km per jaar) klimaatadaptieve maatregelen in uitvoering brengen.

Projecten

- Aansluiten bij energietransitie: verbreden van aardgasvrij naar duurzaam en klimaatadaptieve inrichting van deze wijken.

- Minimaal 5 projecten starten in combinatie met de energietransitie en de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak

KOPPELKANSEN KLIMAAT EN MOBILITEIT

Koppelkansen voor klimaatadaptatie in vrijkomende ruimte door trends/implementatie Rotterdamse Mobiliteitsaanpak

Huidige intensiteit wegen (2020)
(mogelijk kansen door vrijkomende ruimte)

10.000 auto's per dag
50.000 auto's per dag

Afname intensiteit door RMA maatregelen 2030 t.o.v. 2020

Lange termijn opgave buiten-ruimte i.r.t. RMA transitie

Rotterdamse Stijl

Boulevards, parkways en stadsstraten: koppelkansen bij verbeteren ruimtelijke kwaliteit, vergroening en oversteekbaarheid

Spoor
Autosnelweg
Regionale weg
Hoofdweg
Bebouwd gebied
Water

VOORBEELD PROJECT ZWART JANSTRAAT

De Zwart Janstraat is een drukke winkelstraat met veel verkeer. Dit zorgt voor problemen met de verkeersveiligheid en leefbaarheid. Om de straat veiliger te maken voor iedereen en de leefbaarheid te verbeteren is de pilot 'eenrichtingsverkeer' uitgerold.

In de Zwart Janstraat werd vanaf 14 februari 2022 voor een periode van drie maanden eenrichtingsverkeer ingesteld vanaf de Bergweg richting de Noordmolenstraat.

Deze pilot is afgestemd door vooraf, tijdens en na afloop veel contact te hebben met bewoners en ondernemers. Tijdens de pilot zijn de beoogde effecten door een goede en continue monitoring in beeld gebracht. Op basis van deze resultaten heeft het gemeentebestuur besloten het eenrichtingsverkeer in de Zwart Janstraat te handhaven. Door het instellen van eenrichtingsverkeer is er minder ruimte benodigd voor de auto. Vergroening van deze 'vrijkomende' ruimte past goed in onze klimaatadaptieve aanpak. Ook in nieuwe projecten kan met (tijdelijk) groen alvast de straat autoluw worden ingericht. De verkeersintensiteit in de omliggende straten is wel toegenomen. De overlast in de omgeving wordt met een aantal aanvullende maatregelen geminimaliseerd.

Foto: gemeente Rotterdam

FINANCIËN

Programma Rotterdams WeerWoord

In het coalitieakkoord “Een stad” en de achterliggende financiële onderbouwing is voor de Groenagenda € 57 miljoen aan investeringsmiddelen voorzien.

Van het gezamenlijke investeringsbudget voor Rotterdam gaat voor Groen, Biodiversiteit en Rotterdams WeerWoord is € 30 mln. nodig voor het realiseren van klimaatadaptieve projecten projecten in de openbare ruimte en het vergroenen van 15 pleinen. Deze projecten leveren tegelijkertijd ook een bijdrage aan het vergroenen van de stad en daarmee aan de collectarget 20 ha groen. Daarnaast wordt € 4 mln. ingezet voor het stimuleren van klimaatadaptieve nieuwbouw van maatschappelijk vastgoed.

Het benodigde exploitatiebudget voor de periode 2023-2026 van € 12 mln. wordt ingezet

“
De kosten van klimaatadaptatie zijn hoog maar de kosten van de schade die ontstaat als we niet handelen, zijn nog vele malen hoger.

om het programma Rotterdams WeerWoord voort te zetten, de subsidieregeling te vervolgen, lopende beleidsactiviteiten uit te voeren zoals de adaptatiestrategieën voor buitendijks gebied, onderzoek, monitoring en de programma-organisatie te bekostigen.

Het benodigde investeringsbudget voor 2023 is reeds toegekend vanuit de Rotterdamse Investerings Motor (RIM). Over de toekenning voor de jaren 2024-2026 moet nog een definitief besluit genomen worden. Dat verloopt via het jaarlijkse investeringsvoorstel. De benodigde exploitatiemiddelen zijn deels toegekend vanuit het coalitieakkoord. Het resterende deel wordt vanuit de rioolheffing gedekt.

Het benodigde budget gebruiken we deels voor projecten en onderzoek, maar we zetten het tegelijkertijd in als ‘hefboom’ voor bijdragen van derden zoals waterschappen en woningcorporaties.

Klimaatadaptatie zal uiteindelijk standaard moeten gebeuren bij alle activiteiten met impact op de stad. Daar horen een langjarige planning en structurele financiering bij. De komende jaren worden de mogelijkheden hiervoor onderzocht.

Klimaatschade

De benodigde investering voor klimaatadaptatie zijn hoog, maar de kosten van de schade die ontstaat als we niet handelen, zijn nog vele malen hoger. We werken samen met schadeverzekeraars hard aan ‘preventie’, om het verzekeren van klimaatschade ook op de langere termijn betaalbaar te houden. Schade die niet ontstaat hoeven we immers ook niet te herstellen en dat scheelt veel leed, tijd en geld. Door te investeren in adaptieve maatregelen streven we er naar ruim 90% van de kosten voor de gemeente van klimaatschade te vermijden. Ook werken we naar aanleiding van de motie “Erken het risico van klimaatschade” (22bb7426) uit wat we als gemeente voor financiële restrisico’s lopen als gevolg van klimaatschade. Met ingang van de Voorjaarsnota 2023/1e Herziening 2023 zal het risico van klimaatschade opgenomen worden als niet-kwantificeerbaar risico in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de verschillende P&C-producten. Dit zullen we in de daaropvolgende begrotingen blijvend actualiseren en zo mogelijk nader onderbouwen.

Co-financiering

Bij diverse projecten en ruimtelijke plannen die deel uitmaken van de aanpak is cofinanciering mogelijk. Zo hebben we via de tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie vanuit het nationale Deltafonds € 4,56 miljoen euro gekregen om de uitvoering van klimaatadaptatie een impuls te geven. Deze rijksbijdrage wordt nu gebruikt als cofinanciering voor de water(bergende) en vergroeningsmaatregelen van enkele Stadsprojecten. Met deze bijdrage kunnen dit icoonprojecten voor het Rotterdams WeerWoord worden.

Bij projecten in de buitenruimte draagt het Rotterdams WeerWoord de komende jaren bij aan de uitvoeringskosten. Dit doen we op basis van urgentie en prioriteiten. De bijdrageregeling en criteria moeten nog verder worden uitgewerkt. Daarnaast komen deze projecten vaak ook voor cofinanciering in aanmerking door bijvoorbeeld de waterschappen, of bij projecten voor bestaand vastgoed door de woningcorporaties. Per project – en dat is maatwerk – brengen we dit in beeld en leggen we het vast in een projectovereenkomst.

Monitoring en evaluatie

In deze uitvoeringsagenda is voor 2023 tot 2026 benoemd waarop het Rotterdams WeerWoord zich focust. We ontwikkelen een Rotterdamse Monitor Klimaatadaptatie. Deze bestaat uit zowel een uitvoeringsmonitor als een effectenmonitor.

De uitvoeringsmonitor volgt onder andere het aantal, de locaties en het soort projecten. Hiermee kunnen de voortgang en uitvoeringsdoelen van het Programmakader WeerWoord 2030 jaarlijks worden getoetst.

De effectenmonitor brengt het gecombineerde effect in beeld van alle klimaatadaptatiemaatregelen op de middellange en lange termijn. Hiervoor volgen we per klimaatthema een (beperkt) aantal indicatoren. Elke vier jaar wordt een rapportage opgesteld over de resultaten van de effectenmonitor, die het gezamenlijke effect van alle inspanningen laten zien.

Vervolgens volgen we ook op het niveau van de uitvoeringssporen of de doelen worden bereikt. Als dat nodig is, kunnen we bijsturen door bijvoorbeeld projecten tussentijds bij te stellen of het initiatief te nemen voor andere projecten. Door de projecten en de ambities te monitoren, kijken we ook naar het behalen van de richtinggevende doelen uit het Programmakader WeerWoord 2030.

Colofon

Samenstelling en redactie

Johan Verlinde, Maartje Visser, Judith Knotters en Jorg Pieneman i.s.m. Defacto urbanism, Nelen & Schuurmans en het programmateam Rotterdams WeerWoord.

Tekstredactie

Judith Knotters, Jorg Pieneman, Maartje Visser, Esmee de Bruin, Chris van Es

Kaartmateriaal en GISdata

Stadsbeheer afdeling Basisinformatie i.s.m. Defacto urbanism, Nelen & Schuurmans

Kaarten Programmakader WeerWoord 2030 (arcgis.com)

Vormgeving

Things To Make And Do

Webdesign

PMS72

Meer informatie

- > rotterdamsweerwoord@rotterdam.nl
- > rotterdamsweerwoord.nl/professionals
- > www.rotterdam.nl/wonen-leven/rotterdams-weerwoord/

